

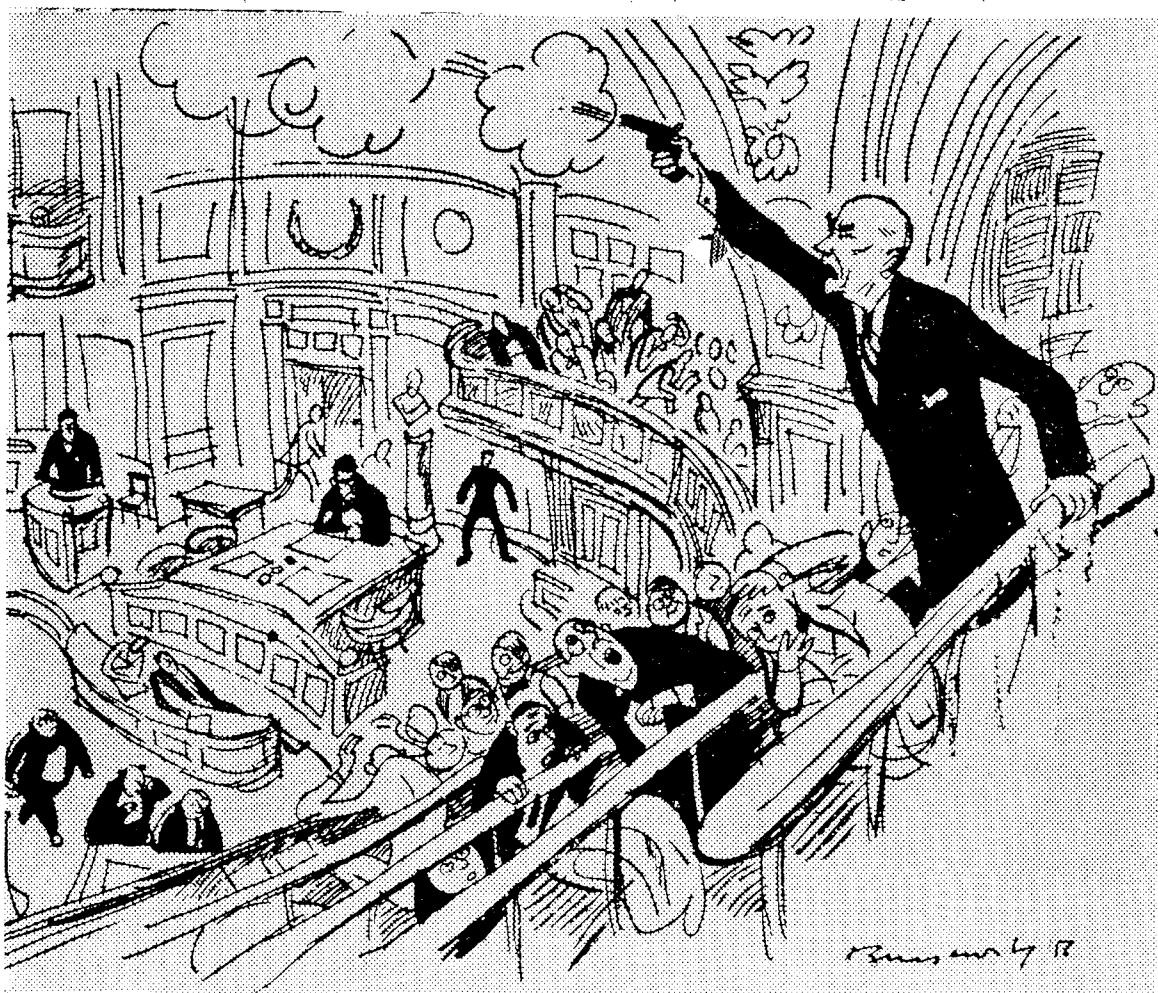
FOLK OG LAND

Nr. 21 - 5. årg.

Lørdag 2. juni 1956

Løssalg 50 øre

Kunne like gjerne ha hendt her! Jonas Lie's fane-ed Dette hev hendt

Fra den svenske riksdag, av tegneren Bruswitz i Stockholms-Tidningen.

Den svenske riksdag fikk seg her om dagen en alvorlig og fortjent skrekk i livet. En 60-årig mann reiste seg på tilhøregalleriet og holdt en rask branntale rettet mot regjeringens politikk. For å få ørenslud avfyrtet han først et løst pistolskudd i luften, hvilket i aller høyeste grad hadde den virkning taleren håpet på. Hans innlegg var av følgende innhold:

— Jag anklagar er för falskmynteri. Ni har icke hållit en fast penning-

måste se till att vi får en fast penningstandard. Jag tar talat, sen kan ni göra vad ni vil med mej...

Forvirringen var stor. Tale- ren ble anholdt, men politiet var straks klar over at det gjaldt en sindig og behersket mann, det var ingen juridisk grunn til å holde ham bak lås og slå. Mannen ble derfor omgående løslatt.

*

Det lar seg ikke nekte at

tildragelsen like gjerne kunne ha hendt i vårt eget storting, endog med adskillig større grunn her. Svenskene har vært flinke til å skjøtte om sin valuta, sammenlignet med hva den norske regjering har vært. Svindelen med vår krone er en såvidt alvorlig sak at velgerne bør ta et oppgjør dessangående til kommende valg, det er på høy tid.

i kampen mot Stalins bolsjevisme

Kval, — og Stumhed, kan I Dverge fatte Ofrets fulde Vægt? Ved I, hvad det er at sværge Troskabsed paa fremmed Værges — alt tilhøbe for at berge Skindet for en rodløs Slægt?

(Henrik Ibsen i diktet «Uden Navn».)

Lykkelig avdøde politiminner under den tyske besettelse — Jonas Lie var ikke bare en tapper mann. Under al sin virksomhet som fender under okkupasjonsens svære press tenkte og handlet han norsk og nasjonalt for — så vidt mulig — å verge det okkuperte og av smart tysk og britisk propaganda — til dels forvirrede norske folks livsinteresser. To makter stredes i hans indre — statstjeneren og kunstneren. Dette satte sitt preg på hans gjerning, og han er blitt forskjellig bedømt — av personer som ikke kjente ham. Personlig var Jonas Lie en spartaner. Hans ærgjerrighet lå ikke på det materielle plan. Han benyttet så langt fra sin stilling til berikelse og vellevnet, og hans spiskammer var det magrest mulige. I leirgravene på Venerjasi foran Lenin-grad var han i ett og alt et eksempel for sine menn, hvis kår han delte.

Dagens utvikling ute i verden, en utvikling som folk med sterkt rasjonert dømmekraft og framsyn

For Folk og Land
av
kand.jur. Alex. Lange

beidet seg hos reale tyske generaler i felten og hos den til dels urettferdig bedømte Himmler, ble politikompani nr. 1 punktlig løst fra sin krigstjeneste mot bolsjevikene på seksmånedersdagen, og ført hjem. Enhver av oss har hatt råd til å tale

meget ondsinnet vrøvl i disse år. Innsatsen gjordes bl. a. for å sikre Norge en hederlig status i kampen mot det hittil største onde i verdenshistorien, så vår tålmodighet med forvirrede makt-havere — som det jo nu klarer for — har vært stor.

Frontkjempernes ed overlevet de svingende konjunkturer og det store skrik fra det herskende sentrum. Jonas Lie var framsynt da han formulerte den.

Regjeringspartiet ødelegger våre arbeidskroner

Den norske planøkonomi har vært bundet til bestemte virkemidler, sa Erling Petersen (h.) i en replikk til Bratteli (a) i finansdebatten i Stortinget. Riktig nok er det foregått en viss oppmykning — nasjonalbudsjettet i dag er ikke det samme som i nasjonalbudsjettet i 1947. Således har pengepolitikken fått en langt større oppmerksomhet — selv om systemet er haltende.

Professor Petersen beskjef- tiget seg også med inflasjonsproblemet, og stilte opp det begrep han kalte «ar-

beidskronen» mot «finans- kronen». Arbeidskronen er den krone man får ved å yte noe, kredittkronen skaffes til veie ved kredittutvidelse, uten at det er noen ytelse til dekning for den. Men finans- kronen konkurrerer med arbeidskronen og gjør at denne blir mer og mer tynnslitt. Dens verdi synker. Det er dette som foregår i vårt land, og det er unektelig besynderlig at det skal være et arbeiderparti som ødelegger arbeidskronen, sa Peter- sen.

Etter krigen sat eg på eit advokatkontor. Da kom der inn ei dame. Ho spurde juristen um korleis det gjekk. Etter som eg skyna, var ho dømt til fengselsstraff. Men ho hadde dårleg hjarta og hadde skaffa legeattest. Juristen svara at søknaden var avslegen. Men er det ikkje nokon annan utveg? Nei. Du må reise inn. Eg såg dama berre bøygde hovudet og tagde.

Nokre år seinare treffe eg ein frå same byen, og spurde etter denne dama. Ho døyde noko etter at ho vart sett inn i fengsel, svara mannen.

Skien, 26. mai 1956.

S. H.

Nordisk kommunist- protest til Moskva?

København: Under en polemikk mellom den uavhengige avis Information og det kommunistiske Land og Folk er det framkommet en del påstander som har vakt en viss oppmerksomhet. Således heter det i Information at kommunistpartiet i Danmark, Sverige og Norge har vedtatt å sende en protest til Moskva mot at Krutsjtsjovs redegjørelse på partikongressen ble framsatt i et lukket møte, og at det ikke ble anledning til diskusjon. Det er tegn på, heter det, at de kommunistiske ledere i Danmark nu ikke vet «hvilket ben de skal stå på». Det er iallfall tydelig at partiet igjen søker kontakt med en rekke tidligere medlemmer, som enten har vært ekskludert, eller som har trukket seg ut av egen vilje. Det kan ikke bety annet enn en nyorientering. En annen nærlig-

Kommunistblekken

rask brannrettet mot regjeringens politikk. For å få ørensyltet på et løst pistolskudd i luften, hvilket i aller høyeste grad hadde den virkning taleren håpet på. Hans innlegg var av følgende innhold:

— Jag anklagar er för falskmynteri. Ni har icke hållit en fast penningstandard och vårt land kan inte stå ut med detta längre. En fast penningstandard är lika viktig som någonsin något, som man mäter i kilowatt eller vad som helst i det tekniska livet. Jag talar för vårt svenska folk att ni

ren ble anholdt, men politiet var straks klar over at det gjaldt en sindig og behersket mann, det var ingen juridisk grunn til å holde ham bak lås og slå. Mannen ble derfor omgående løslatt.

*
Det lar seg ikke nekte at

VVVV

MAURICE

BARDECHE

«Moskvaprosessen» i Stortinget

Vær glad, men i din glede glem ikke dem som gråter.

H. C. Andersen.

Et rikere Norge

Et større skogkulturelt arbeide skal settes i Telemark i sommer. Skolebarn skal hjelpe til å sette ut flere millioner planter. Etter hva konsulent Odd Sviland i Telemark Tømmersalgslag opplyser, er det muligheter for å beplante 150 000 mål skog i år.

Det var en tid stor mangel på arbeidskraft til kulturarbeidet, men i den siste tiden har man fått tak i interesserte folk. Det skal settes inn 7 arbeidsgjenger ved siden av alle skolebarna. Plantingen av nye trær skal foregå på 120 forskjellige steder i Telemark. — Vi undrer oss over det oppgitte areal (150 000 mål), men la oss håpe det er riktig.

Vet du det?

Hvem er general Twining?
Svar side 4.

Vi må vokte oss for å henfalle til den vane å stole på andre.
Feltmarsjal Montgomery.

Som en kommentar til den hensiktsmessighet som rådvill skribenter i et par hovedstadsaviser har prestert omkring den såkalte svenskeboka (som nok går både Stortinget, dagspressen, Høyesterett og mange andre på nervene), skal vi offentliggjøre noen få fakta og la dem tale både for seg selv og for de skribenter og andre impliserte, som nærer så inderlige ønsker om at den boka aldri hadde sett dagens lys, etter som ytringsfriheten er et tveegget sverd og en boomerang for mange.

Vi tar først ordlyden av den henvendelsen til de svenske rettslærde, som henimot hundre frittstående, kjente kvinner og menn, derav 13 stortingsmenn, undertegnet i januar 1953:

Til Institutet för offentlig och Internationell Rätt, Stockholm.

Her er innen det norske folk et utbredt ønske om at det innhentes en uttalelse fra rettslærde i et under krigen nøytralt land om det norske etterkrigsoppgjørs folkerettslige og strafferettslige sider.

Vi vet at det vil bli rettet en henvendelse til det ærede Institut om å avgi en sådan rettsvitenskapelig expertis på fri og ubunden basis, og

om sin valuta, sammenlignet med hva den norske regjering har vært. Svindelen med vår krone er en såvidt alvorlig sak at velgerne bør ta et oppgjør dessangående til kommende valg, det er på høy tid.

at det vil bli kontrollert på betryggende måte at Institutet får seg forelagt alt det materiale som bør ligge til grunn for en selvstendig bedømmelse. Vi tillater oss her ved å anbefale at anmodningen etterkommes.

De underskrivende tingmenn var:

Bjerkeseth, Haldor, stortingsmann for Møre og Romsdal (Kr. F.), gårdbr. og emissær.

Borthen, Per, stortingsmann for Sør-Trøndelag (B), fylkesagronom i Sør-Trøndelag.

Bunkholt, Halvor, stortingsmann fra Telemark (B), lensmann.

Haldorsen, Haldor, stortingsmann for Hordaland (V), fabrikkarbeider.

Hareide, Einar, stortingsmann for Møre og Romsdal (Kr. F.), disponent.

Lavik, Nils, stortingsmann for Hordaland (Kr. F.), formann i Kr. Folkeparti og gruppefører i Stortinget. Formann i Vestlandske Indremisjonsforbund.

Moseid, Gabriel, stortingsmann for Vest-Agder (B), gårdbruker.

Oksvik, Olaf, stortingsmann

— Forts. side 4

Den som vil tenne må ha ild.

Quintilian.

berikelse og vellevnet, og hans spiskammer var det magrest mulige. I leirgravene på Venerjasi foran Lenin-grad var han i ett og alt et eksempel for sine menn, hvis kår han delte.

Dagens utvikling ute i verden, en utvikling som folk med sterkt rasjonert dømmekraft og framsyn — motstrebende proklamerer som et tidsskifte — passer inn i Jonas Lies løsning av edsavleggelsen, som hånden til hansken. I september 1942 skulle Politikompani nr. 1 avlegge ed i anledning sin frivillige krigsdeltagelse sammen med tyskerne mot øst. Avdelingens sjef, minister Jonas Lie, drøftet på forhånd med sine menn ordlyden. Etter å ha hørt oss, formulerte han vårt krav til eden slik:

Vi var villig til å kjempe i tysk forband, men under norsk umiddelbar ledelse. Vi ville ikke forplikte oss til kamp som kunne bringe oss i vepnet konflikt med de norske emigranter, altså ikke mot vest. Dette var vår sjef særdeles enig i. Vi ville ikke kjempe mot et hvilket som helst regime i Russland som kunne dukke opp. Fienden var Stalins bolsjevisme. Eden skulle være tidsbegrenset: 6 — seks måneders frontinnsats.

Vi avla derpå eden i Holmestrand september 1942 i streng overensstemmelse med ovenstående.

Hadde vi hatt en sjef av den servile tysk-innydende type, hadde politikompaniernes frivillige og sterkt patriotiske frontkjempere ikke stått så sterkt for ettertidens bedømmelse som de gjør i dag.

Et betydelig og ærefullt blad i norsk krigshistorie er Den norske legions og andre norske frivilliges militære og folkerettsmessige innsats på land og sjø og i luften.

Takket være den respekt som Jonas Lie hadde oppar-

1947. Således har pengepolitikken fått en langt større oppmerksomhet — selv om systemet er haltende.

Professor Petersen beskjeftiget seg også med inflasjonsproblemet, og stilte opp det begrep han kalte «ar-

Kommunistblokken opptrer som økonomisk enhet

Moskva betrakter nu alle land i den kommunistiske blokk som en økonomisk enhet, og ved utarbeidelsen og gjennomføringen av femårsplanen tar man dette i betraktning.

Dette framgår av en artikkel som formannen i Sovjets plankommisjon, N. Baibakov har skrevet i tidsskiftet Kommunist.

Siden begynnelsen av 1956 har man slått inn på denne linje. Inntil 1955, skriver Baibakov, var det ingen direkte koordinasjon av økonomien i Sovjet og folkedemokratiene. Man hadde bare langsiktige handelsavtaler. Men nu er situasjonen radikalt endret.

Både Sovjet og folkedemokratiene arbeider med femårsplanene for 1956—60, som

slitt. Dens verdi synker. Det er dette som foregår i vårt land, og det er unektelig besynderlig at det skal være et arbeiderparti som ødelegger arbeidskronen, sa Petersen.

for første gang er koordinert for en lang rekke varer. Dette bringer planleggingen av økonomien i Sovjet og folkedemokratiene i Europa og Asia opp på et nytt og høyere plan.

Henvisningen til land i Asia tyder på at Kina, Nord-Korea og Nord-Vietnam er med som en del av Sovjetblokkens økonomiske system.

Forskjellige land i Sovjetblokken har spesialisert seg på visse varer. Dette gjelder blant annet kulelagerfabrikasjon, bilindustrien og bygging av jernbanevogner.

Noen tror de moralske bare fordi de har det ubekvent.

1905 og 1940 i vår historieskrivning

Som bekjent er aktstykkene om 1905 ennå ikke tilgjengelig for almenheten. Vi vet derfor om denne begivenhet bare det som makt-haverne har ønsket at vi skal vite. Litt er lekket ut etter hvert, og det er av den natur at der muligens ikke

Hvor der er megen frihet, er der også megen villfarelse.

Schiller.

er full dekning til den vanlige 17. maitaler. Med andre ord, de mange og slitte klisjeer som anvendes ved høytidelige anledninger, gir neppe noe korrekt bilde av de faktiske begivenheter den gang Norge skulle få sin frihet.

En bestefar av undertegnede uttalte ved den anledning i Stortinget, at vår frigjøring fra Sverige kunne bevirke at vi ble en kasteball mellom stormaktsinteresse-

framsatt i et lukket møte, og at det ikke ble anledning til diskusjon. Det er tegn på, heter det, at de kommunistiske ledere i Danmark nu ikke vet «hvilket ben de skal stå på». Det er iallfall tydelig at partiet igjen søker kontakt med en rekke tidligere medlemmer, som enten har vært ekskludert, eller som har trukket seg ut av egen vilje. Det kan ikke bety annet enn en nyorientering. En annen nærliggende grunn er det store frafall i partiets rekker. Bare i den siste kongressperiode har 5000 medlemmer meldt seg ut, og partiet har nu bare 16 000 innskrevne medlemmer, mens det i 1945 hadde nærmere 50 000.

Kunne hilse fra Lauritz Sand!

En kjøpenikade av de sjeldne er dagens samtaleemne i Svolve. To karer som utga seg for representanter for fangesambandet inviterte forleden flere tidligere krigsfanger i byen, som selvsagt møtte fram. De to tilreisende herrerne orienterte om aktuelle saker for X-fanger og hilste fra Lauritz Sand. Men ikke bare det, de ordnet med en splendid aften, spanderte i stor stil på det største hotellet og festen varte til langt på natt. Dagen etter stakk de to av uten å betale regningen. Ved nærmere undersøkelser viste det seg at karene ikke hadde noe med fangesambandet å gjøre. Det var bløff fra ende til annen.

ne. Det slo til ca. 35 år senere, nemlig under oppmarsjen til 9. april 1940. Hvem som var kaptein på det norske laget den dag vet jo alle som gidder tenke.

Folket sto i 1905 like fjernt fra de utenrikspolitiske begivenheter som det gjorde i

— Forts. side 4

Det ene bør gjøre, det annet ikke forsømmes.
Lukas 11, 42.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarig redaktør Johannes Kringlebotn

Hvem har ansvaret for alt som galt er?

Under hekseprosessene i 1945 og senere var det få ting som gjorde et smerteligere inntrykk på rett-tenkende mennesker enn domstolenes blinde raseri også mot blottende ungdom, bare de var å finne innen rekkene av NS. «Visste De ikke?» ble hamret som trommeild inn i ørene på folk. Dette intrigate spørsmål, fikset opp med skitten og fornærmelig pondus, slet nervene i stykker på mange innen våre rekker. Selv de aller yngste ble påført skyld og ansvar for okkupasjonsårenes ulykker. Til og med den økonomiske skade som NS angivelig hadde påført vårt land under «samarbeide med fienden» var 16 og 17 og 18-åringer medansvarlige for!

Et eksempel: N. N. meldte seg 17 år gammel til fronttjeneste. Tilfeldigvis eiet han 35 000 kroner. Uten blusel ble han bevilget 3 års slaveri og staten stjal hans penger. Husker vi rett ble de endog inndratt før hans sak

kom for «retten». Det er for oss opplyst at vedkommende ikke var medlem av NS, men ansvar for Norges ulykke hadde han, påsto hans dommere. — Kort etter døde far til denne gutten. Da anket statsadvokat M. M. uten skamvet dommen. Han ville at staten også skulle få anledning til å tilvende seg guttens mulige arvepart etter faren. Alt i alt viser tilfellet N. N. tilfelle med hvilken iherdig dårskap rettsstatens representanter opptrådte med.

Vi har lært en del av denne måte å anvende ansvarsbegrepet på. Så lenge dommen over frontkjemper N. N. ikke er blitt revidert gjentar Folk og Land uten opphør spørsmålet om hvem som har ansvaret for alt som er galt i vårt samfunn. Ikke alle ulykker kan avverges, men rettsstaten av 1945 lærte oss likefullt at det kan være til nytte å hamre løs etter denne linje — inntil videre.

Hva sier vårt juridiske fakultet, vår dommerstand, og vår sakførerstand til svenskebetenkningen

Avisinnleggene fra de tre advokatene Nordhus, Blom og Schjødt viser hvor vanskelig det er å føre en prinsipdebatt her til lands. En religiøs debatt faller straks ned i helvetes pøl og pine, en kulturdebatt ender i moderate kontra radikale rettskrivningsformer, debatten om den svenske betenkning har hittil reist kritikk mot «den lille klikk» av kverulanter som, skammelig nok, har hyret et svensk Sinclair-tog for å marsjere gjennom det norske rettsoppgjør.

Ellers er det forunderlig stille.

I grunnen var det vårt juridiske fakultet som burde ha foretatt denne granskningen og vurderingen av oppgjøret. Et juridisk fakultet er da noe mere enn skoleing av jurister, og forsknings og ytringsfriheten er til stede. Nå ville det virke betryggende og avsvalende å høre hva våre kunnige jurister har å si om de problemer de svenske jurister har gransket og vurdert.

Vår dommerstand stod i oppgjørsåra ansikt til ansikt ikke bare med rettsreglene og deres bakgrunn, men også med tiltalte og sakens bevisligheter. Tiden var: Enten sort eller hvitt, enten helt eller usling, enten menneske eller barbar, og ingen unngår å føle virkningen av folkets samstemmige rop om korsfestelse. Dette skriver jeg ikke for å antyde at vår dommerstand med åpne øyne og vond vilje avsa urik-

hva det betyr at folkefølelsen syder og bobler omkring en og korfestmentaliteten stadig slår mot øye og øre. I en slik situasjon er det at en så lett taper den tankens klarhet og sinnets ro som er grunnlaget for en rettferdig og rimelig dom.

Dommerstandens vurdering av egen innsats ville i dag være av betydelig interesse.

Atmosfæren og dens virkninger gjaldt også vår sakførerstand, som jo re-

krutterte aktors og defensors plass. Aktor seilte for god bøl, i altfor god bøl, men kanskje utnyttet han av og til denne medvinden litt for iherdig og talte for tilhørerne mere enn til retten. Forsvareren var i en trang og vanskelig stilling, det bør vi ikke glemme, men derfra til å redusere seg selv til en prosessforutsetning var dog et langt steg. Jeg vet hva en dugelig, samvittighetsfull og frimodig forsvarer kan utrette, en slik mann blir sjelden fratatt ordet. Også sakførerstandens egenvurdering ville det være av betydning å høre.

Alfred Dale.

Gustaf V advarte Tyske dokumenter fra 1940 er offentliggjort

— Jeg har hørt at det skal foreligge planer om å avsette kong Haakon og hans hus fra den norske trone. I den anledning føler jeg det som min plikt personlig å erklære Dem, hr. Rikskansler, at et slikt skritt vil forårsake avsky i de videste kretser i det svenske folk, skrev avdøde kong Gustaf V av Sverige den 16. juni 1940 i et personlig brev til Hitler.

Dette brev er et av de mange beslaglagte tyske dokumenter som nå er offentliggjort av det amerikanske utenriksdepartement, og som foruten skandinaviske forhold bl. a. omhandler forholdet mellom Tyskland og Sovjet-Unionen og Hitlers forbindelser i Latin-Amerika og USA.

Kong Gustaf sier i et tidligere brev til Hitler at Sverige

Mer hykleri

Til det store propaganda-møte for dødsstraffens avskaffelse, som ble arrangert i London nylig, møtte riksadvokat Andr. Aulie som representant for Norge.

Vi må finne fram til en bedre ordning Forbundskassereren i harnisk

Forbundskasserer Rolf Ruyter hører til dem som går som et ur, alltid er han på kontoret, alltid i virksomhet, dertil en ordensmann i stort og smått. Vi har i dag tillatt oss et lite intervju med ham, og han brenner straks av følgende påminnelse:

— Her gikk vi og ventet på svenskeutredningen i lange tider, først de stipulerte to år. Deretter fikk vi et ekstra ventear, hvilket var mer enn nok til at mange begyn-

til aldri å slippe fra seg en vurdering av det norske «rettsoppgjør» i det heletatt. Men forbundsstyret og aksjonsutvalget visste hva de gjorde og visste at det var hederlige folk vi hadde å gjøre med i Institutet för Offentlig och Internationell Rätt.

— Så i februar kom det svenske frihetsbrev som et vårbrus til lengtende og såre sinn.

— Ja, det skal være visst, sier Ruyter. Det var vår bud-

Konjunktursvikt?

Fallet på New York-børsen begynner å anta slike dimensjoner at man må ta det alvorlig. Amerikanerne selv diskuterer om det er fare for et mer omfattende tilbakeslag. Faren for prisstigning og fall i dollarens kjøpekraft er overhengende. Med andre ord: Inflasjon truer. I Vest-Tyskland er diskontoen forhøyet til britisk nivå for å

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken tirsdag 29. mai.

Det såkalte økonomiske landssvikoppgjør

Det holdes fortsatt 700 krav oppe, fordelt over hele landet, omfattende i alt 25 millioner kroner. De største krav har man i Oslo med 14 millioner kroner, fordelt på 180 saker, notert pr. 1. april.

En meget stor del av disse kravbeløpene betrakter departe-

diskuterer om det er fare for et mer omfattende tilbakeslag. Faren for prisstigning og fall i dollarens kjøpekraft er overhengende. Med andre ord: Inflasjon truer. I Vest-Tyskland er diskontoen forhøyet til britisk nivå for å bremse overinvesteringen. Dette landet har henledet oppmerksomheten på seg ved å tillate eksportører å holde sin valuta ute, og tyske borgere å kjøpe fremmede verdipapirer, også dollarverdier. Tyske mark er steget, og i London spør man om tyske mark skal bli en alvorlig konkurrent for pund på verdensmarkedet.

† Professor Bjarne H. Bjerke, Landbrukshøgskolen, 73 år.
† Professor Sigval Schmidt-Nielsen, NTH, 78 år.

Hvem har ansvaret

for at ennå ingen diplomat eller jurist har skrevet sannheten om Norges ynkelighet i den 38 års gamle Hannevig-sak? Nå har USA satt fram tilbud om en «minnelig ordning» på 1,5 million dollar (ca. 10,7 mill. kroner), mens vårt krav lød på ca. 80 millioner dollar (inklusive renter, men uten rentes rente).

Mellom venner

— Stortinget har vedtatt å gjenopprette ordningen med faste presseutsendinger i Stockholm og København. Framfor

Vi må aldri sette et menneske høyere enn sannheten.

Platon.

Det holdes fortsatt 700 kravoppe, fordelt over hele landet, omfattende i alt 25 millioner kroner. De største krav har man i Oslo med 14 millioner kroner, fordelt på 180 saker, notert pr. 1. april.

En meget stor del av disse kravbeløpene betrakter departementet som uerholdelige, fordi de dømte ingen midler har. Sakene gjelder ofte inndragning av fortjenester under krigen, og der pengene var brukt opp da dommen falt.

*

Mest utsatt er de som trues med tvangsauksjon. Vi henstiller til de forfulgte å vise tenner. Send oss rapport omgående, dette angår saker og ting som vi gjerne vil bli holdt underrettet om.

R e d.

alt skal de holde den svenske og utenlandske presse orientert om norske forhold. Kan det lykkes er meget vunnet. Ikke minst er Stockholm et sentrum presse-messig sett. 180 utenlandskorrespondenter er stasjonert der, mot bare 25 i Oslo. Det sies at redaktør Arne Østvedt er påtenkt til stillingen i Stockholm og redaktør Rolf Gerhardsen på den tilsvarende post i København. Før de overtar ber vi begge lese «Den norske rettsopp-gjørelsen», samt Hans Kiær Mordts bok «Det urettferdige rettsopp-gjør.» Ingen er tjent med at det fortsatt gis falske informasjonen om disse ting.

— Kaffeproduksjonen inneværende år er av det amerikanske landbruksdepartement beregnet til minst 18 prosent mere enn forrige år. Dette burde gi anledning til en rimeligere pris her på berget, men intet foreligger om det.

— Litt ættehistorie: Henrik og Suzannah Ibsens sønn, dr. Sigurd Ibsen gift med Bergljot Bjørnson, hadde tre barn, Tancred, Irene og Eleonora. Den eksotiske Suzannah, som gjestet Oslo under Ibsen-ukene, er født i Napoli. Hun er datter av Irene Ibsen i hennes ekteskap med den italienske offiser Mario Rocco, som sies å være blitt forvist fra Italia av fascistene og siden har bodd i Kenya. Ekteskapet ble oppløst da Suzannah var ganske liten, og hun tok morens pikenavn. Suzannah vokste opp i

Enten sort eller hvitt, enten helt eller usling, enten menneske eller barbar, og ingen unngår å føle virkningen av folkets samstemmige rop om korsfestelse. Dette skriver jeg ikke for å antyde at vår dommerstand med åpne øyne og vond vilje avsa uriktige eller unødige harde dommer. Jeg skriver det fordi jeg har personlig erfaring for

Lind 60 år

Populære Carl Lind, bakermester på Nordstrandshøgda, er 60 år. Folk og Land gratulerer! En smule post festum forresten, helt nøyaktig rundet han dette tall torsdag. Han er født på Gårder i Ullensaker. Hans hustru er Ragnhild Lind f. Zappfe, fra Filtvedt i Asker. Lind er kjent som et overskuddsmenneske av de sjeldne, arbeidsdyktig er han som få, det stråler tro og humør av ham lang vei.

Bolzano i Nord-Italia hos sin mor og sine besteforeldre. Sigurd Ibsen hadde kjøpt et vakkert sted der, Villa Ibsen, hvor Bergljot Ibsen bodde til sin død i 1953. Stedet tilhører nu Tancred, Irene og Eleonora. Fru Irene ble senere gift med den danske forfatter og Shakespeare-forsker

Dette brev er et av de mange beslaglagte tyske dokumenter som nå er offentliggjort av det amerikanske utenriksdepartement, og som foruten skandinaviske forhold bl. a. omhandler forholdet mellom Tyskland og Sovjet-Unionen og Hitlers forbindelser i Latin-Amerika og USA.

Kong Gustaf sier i et tidligere brev til Hitler at Sverige vil holde fast ved den strengeste nøytralitet og vil motsette seg ethvert forsøk på å krenke landets nøytralitet, spesielt ved forsøk på å gå over den svenske grense.

«SPESIELT TILFREDS»

I et svar fra Hitler heter det at han var spesielt tilfreds med dette syn, og gjentar sin forsikring av 9. april om at svensk område ikke vil bli berørt.

Hitler sier videre at hans regjering har hatt adgang til offisielle norske dokumenter, som viste at Sverige ønsket nøytralitet. Han beklaget «nordmennes antityske politikk», som hadde tvunget fram en tysk intervensjon for å hindre engelsk og fransk invasjon. Både England og Frankrike skulle ha planer om å hindre tyskernes adgang til svensk jern, sier Hitler.

Josias Bille, og det er Irene Ibsen Bille som har bearbeidet Ibsens mektige drama «Kejser og Galilæer», som denne uke har vært oppført på Nationaltheatret.

— Den internasjonale kreftunion har hatt en fem dagers møte i Oslo. 32 forskere fra 14 land deltok. Møtets leder, professro Leiv Kreyberg, sa i sin avslutningstale: Vi har bragt på det rene hvor vi står. Vi er blitt overbevist om at den kjemiske behandlingsmåte gir grunn til håp, men veien foran oss er lang og kronglet, og vi har ingen rett til å love viktige framskritt i den nærmeste framtid.

— Kontorsjef Trygve Giertsen i Bergen, som av sitt firma Rolf Olsen, hadde forlangt nærmere 735 000 kroner i tantieme og dyrtidstillegg (1947—1952), er av retten tilkjent kr. 4984-33.

Den beste måte å glemme sine sorger på er å arbeide.
Beethoven.

Mer hykleri

Til det store propagandamøte for dødsstraffens avskaffelse, som ble arrangert i London nylig, møtte riksadvokat Andr. Aulie som representant for Norge.

Tar en i betraktning at det bare er såvidt en har fått tid til å feie vekk sagflisa fra Akershus etter henrettelsen av professor Skancke, må en spørre om hykleriet kan bli større?

Men at en ikke sendte ned flere superrepresentanter for rettsstaten og kristendommen med det samme, for eksempel Lars Ramndal, Claudia Olsen og Eivind Berggrav. — ja, for de er vel ikke blyge på grunn av sine varierende standpunkter?

Sandnes og Jærens Avis.

Rift etter plassene til Hamburgturen

Det har vært oppmuntrende å erfare at våre lesere setter pris på Linnea Norsk Reiselags foreslåtte sommer-tur sørover, med start fra Oslo lørdag 15. juli. Første bil er langt på vei halvtegnet. Om det blir anledning til to biler vet vi ennå ikke. Nytt sjangsen mens den er der. Program og pris sto i forrige nummer.

— Det er vel verdt å huske at skolebarn har en meget drøy arbeidsdag. Foreldre gjør klokt i å hjelpe dem til den best mulige arbeidsrytme.

— Oslo: Apningen av FORUM, den permanente utstilling av kunsthåndverk og kunstindustri i Håndverkeren, er ikke alene den største begivenhet på mange år i Oslo Håndverks- og Industriforenings historie, men også en byhistorisk begivenhet. FORUM vil skape et nytt trekk i bybildet og bli et nytt innslag i turistlivet.

oss et lite intervju med ham, og han brenner straks av følgende påminnelse:

— Her gikk vi og ventet på svenskeutredningen i lange tider, først de stipulerte to år. Deretter fikk vi et ekstra venteår, hvilket var mer enn nok til at mange begynte å skumle om fusk og fanteri. «Svenskeutredningen kommer aldri,» sa de vise. De kunne også fortelle at «selvfølgelig blir de svenske professorer bestukket, eller truet

Ett ord på vegen

ERIK ROSTBØLL:

«Sannelig, i mildhetens menneske bor en forvandlende kraft.»

«Når vi er sammen, virker han slik på meg at også jeg blir god.» I vår tid er det kanskje sjelden å høre en slik bekjennelse, Nå regnes «En hard kar» for et adelsmerke.

Mildhet er omtrent det motsatte av svakhet og unnfallenhet. Mildhetens menneske har temmet og temmer hver dag seg selv, deri ligger styrken og storheten. Den milde kjenner sin egen svakhet og utilstrekkelighet, derfor kan han se over med og tilgi der hvor han finner den gode vilje. Han vet at slag i bordet og grove ord bare avler ondskap, han vet også at et mildt ord eller bare å lytte til en annens ord kan virke oppløftende og befriende for et forknytt sinn.

Mildhetens menneske møter ikke verden med et oppgitt: «Slik er tiden, intet å gjøre ved det», men han møter tiden og menneskene med mildhetens forvandlende kraft.

A. D.

hederlige folk vi hadde å gjøre med i Institutet för Offentlig och Internationell Rätt.

— Så i februar kom det svenske frihetsbrev som et vårbrus til lengtende og såre sinn.

— Ja, det skal være visst, sier Ruyter. Det var vårbud som sa søks. Og vi ventet storm på kontoret av alle som hadde brukt tiden til å snakke seg tørre i munnen. Først skaffet Forbundet oss et passende opplag av «Den norske rettsoppjørelsen» og anså det for å være av den største betydning å ha også en ekstrakt til rådighet, et hefte hvor alle menige lett-vint kunne bli orientert, både venn og motstander.

— Har vi fortsatt virkelige motstandere?

— Kanskje ikke, i hvert fall skrumper de inn i antall. Det er vårt folk i sin alminnelighet det gjelder. De fleste har vært ført bak lyset. Det var derfor at Forbundet lot trykke professor Halvar G. F. Sundbergs

KORTFATTET REFERAT OG UTDRAK om Den norske rettsoppjørelsen Responsum och utredning

Her har alle og enhver til sin rådighet en klar og grei orientering om saker og ting som i dypeste forstand angår hver eneste innbygger i dette land. Utdraget er på 18 sider og koster ikke stort mer enn et par frimerker.

— Er ikke opplaget gått med?

— Ennå ikke.

— Du var nettopp en tur til Stor-Elvdal, hvordan grep dere saken an der oppe?

— Det var det jeg gjerne

En skadelig sannhet er bedre enn en nyttig løgn.
Thomas Mann.

Opplaget opp!

Folk og Land er det beste kampmiddel vi har til å døyve motgang og forsmedelse. Hvorfor ikke da sørge for en langt større utbredelse av vårt blad? En æressak er det, at så skjer. Kravet kan ikke skyves over på andre, det er deg selv det gjelder, deg personlig. En ny abonnent bør du kunne tegne innen 1. juli, la oss nå se at det blir alvor av det.

De som står til rest med kontingent for 1956 bes sende denne snarest til Forbundets giro 150 28. Hurtig innbetaling hjelper oss med frammarsjen.

Forbundskassereren.

Hva professor Jon Skeie skrev om rettløshet

Foranlediget av et innlegg i dagens avis, undertegnet av Ivar Frihaug Osa, vil vi gjenopprekke ordlyden av professor Jon Skeies uttalelse om rettløshet, idet sitatet ikke alltid blir riktig anvendt. Du finner den i hans brosjyre «Landssvik», side 18:

«Dersom en mann blir kjent skyldig i landssvik etter anordningen av 15. 12. 1944, er han derfor gjort æressløs for resten av livet; han blir fratatt det vesentlige av sine midler, utelukket fra retten til selvstendig erhverv, og faktisk også fra adgangen til arbeide i andres tjeneste. Og vanæren rammer tillike hans på-

ørende. Det er da unekkelig en hard ordning at han ikke skal ha adgang til å få dommen prøvet av høyere rett. Vi har aldri hatt en sådan rettløshet.»

«PRESSE FRIHETEN»

Det bør selvsagt stå enhver redaktør fritt å velge og vrake i manuskriptmengden, men når Morgenbladet returnerer o.r.sakfører Erling Uelands svar til advokat Blom (angående hans imøtegåelse av svenskeboka) med den begrunnelse at herr Ueland i sitt innlegg nevner Knut Blom som tidligere riksadvokat Sven Arntzens kompanjong — da er hykleriet åpenbart all den stund advokat Blom gjennom Morgenbladet gjorde hva han kunne for å mistenkeliggjøre de svenske rettslærde med insinuasjoner om

Knut Hamsun's kunst og dikterverker

Det er mange norske bygger og endel norske byer, som står i stor gjeld til Knut Hamsun, men som også er berettiget til å ta ham til inntekt for seg, og som kan hedre hans minne ved å oppkalle noe etter ham, f. eks. en vei, en bro eller en gate. Han er født i Lom i Gudbrandsdalen den 4/8 1859. Han holdt til der bare i 3 år, men i betraktning av den vekt man pleier å legge på en stor kunstners fødested og fødselsår, vil bygden Lom være berettiget til å ta ham til inntekt for seg.

For Folk og Land av H.r.adv. Gustav Heber

Hans far var en fattig skredder i Lom. Da Knut var 3 år gammel, flyttet han med sin familie til Hamarøy i Steigen i Nordre Salten. Her fikk Knut Hamsun gjennomlevd en prøvende ungdom, vekslende mellom arbeide og litterær virksomhet. Hamarøy kan derfor også ta hans kunst og diktervirksomhet til inntekt. I 1873

vendte Knut Hamsun tilbake til Lom, hvor han stod i en landhandel. Det følgende år var han bodbetjent i Tranøy, og derfra drog han en sammer omkring som skreppehandler. Herfra har han hentet stoff og modeller til skildringer av handelsplasser, kjøpmenn og skreppehandlere i hans senere verker. I 1877—78 holdt han til i Bø i Lofoten, det første år som skolelærer og siden som lensmannsbetjent. Han fikk i disse 2 år trykt 3 ubetydelige noveller, som ingen opp-

Forts. side 4

Gamle fiender blir som nye

Dette eiendommelige monument, som rager opp på platået foran FAO-bygningen i Rom, er årsak til en strid som nå raser mellom de gamle fiender Etiopia og Italia. Obelisk ble nemlig stjålet av marskalk Graziano da hans tropper invaderte Etiopia for 20 år siden og ført til Rom som krigtbytte. Det var Mussolinis

seierstrøfe, og han plasserte den foran bygningene, hvor han drømte om å opprette sitt Afrikadepartement. Nå insisterer Haile Selassie på å få den tilbake, men resultatet har hittil vært negativt. Nyfascistiske organisasjoner har til og med truet med å ødelegge obelisk i stedet for å levere den tilbake.

Samtidig har en annen obelisk av nyere dato bragt italienernes blod enda nærmere koketpunktet. Den er en gave fra Tito og ble avduket i Addis Abeba da den jugoslaviske statssejeren var på besøk. Den er tenkt som et minnesmerke over italiernes grusomheter i Etiopia, noe som fikk avisen Giornale d'Italia til å foreslå at det skulle reises et monument i Rom over etiopernes grusomheter mot italienerne.

Eisenhower går inn for Europas forente stater

— Våpen ikke nok!
— Kommunismen en fiasko!

President Eisenhower tok i en universitetstale i Texas den 25. mai kraftig til orde for opprettelse av «Europas forente stater», og erklærte at en slik samling vil bety nytt håp og ny sikkerhet og ny tillit for Europa og for hele den frie verden. Men, la han til, uten slik samling vil det siste halve århundres europeiske historie kunne gjenta seg og sannsynligvis føre til ødeleg-

dem. Det er derfor av avgjørende betydning at vi sammen med våre allierte undersøker hvordan vi gjennom økonomisk og kulturell hjelp kan øke den frie verdens styrke, stabilitet og solidaritet, sa han.

Eisenhower sa at kommunismen i alt vesentlig er en fiasko. En sentralisert og aggressivt kommunistisk doktrine dominerer i dag over en stor del av

A/S HEIM OG SAMFUND

Høyesterettsadvokat
Hans Kiær Mordt:

Det urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring lovverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris 10 kr. 20.

Kristne Venner

Gabelsgate 4. (ved Skillebekk)

MØTE

(Siste før sommerferien)

fredag 1. juni kl. 19.30 presis

Hans Aasmundsen:

«No livnar det i lundar . . .»

Elias Blix og hans samleskatt

Alle hjertelig velkommen!

Kjøp ikke nyoverhalte Ferguson

uten å sikre Dem at De får en maskin som fortjener denne betegnelse. Sikre Dem også originale deler. Begge deler får De ved å benytte vårt spesialfirma. Direkte import fra Englands største leverandører. Traktorer leveres fra lager Oslo og Dokka. Full garanti. Avbetaling.

Bensin — Parafin — Diesel. — Ombygging til dieseldrift.

Alt i redskaper.

Sivilingeniør KS

35 år gammel, søker for seg og sin frue liten leilighet i Oslo eller nærmeste omegn. Henv. telef. 46 63 48.

Traktortilhengere

fra 1 til 6 tons med brems og tipp.

Vi sender så gjerne tilbud.

H. SNAPRUD & Co.
Kongsberg.

Maskiner - redskaper.
Tlf. 885 - 248.

Sommeropphold Gudbrandsdal

Fins det en dame som i juli og august vil hjelpe meg å stelle min sengeliggende svigermor i ny trivelig hytte på fjellet.

Ring 38 91 02 Oslo, eller skriv Sigrid Svelle, Tr.heimsvn. 489, Grorud Ø.

Fôr-korn kjøpes Notabene!

Støtt de som avetterer hos

det vesentlige av sine midler, utelukket fra retten til selvstendig erhverv, og faktisk også fra adgangen til arbeide i andres tjeneste. Og vanæren rammer tillike hans på-

ville fortelle om. Forutsetningen for et vellykket opplysningsarbeide i Stor-Elvdal var gått i stå, i og med at flere medinteresserte faktisk ikke var klar over Forbundets fortsatte virksomhet, og det fantes vel også dem som ikke visste hvem som var vår tillitsmann på stedet. Dette ble oppklart, og nå vet vi at arbeidet er kommet i gang igjen på normal og effektiv måte.

— Angående den best anvendelige metode for opplysningsvirksomheten, hva har du å si om den?

— Tillitsmannen på stedet må samle alle interesserte til møter, det må over alt bli alvor av dette nå. Som regel vil det da også bli funnet utvei til å finansiere kjøpet av et passende antall både av Svenskeutredningen og av Utdraget, til spredning innen vedkommende område. Men tiden går. Handling er det eneste som duger. Som Forbundets kasserer må jeg være den nærmeste til å minne om at ethvert opplysningsarbeide også må dekkes økonomisk. Våre utlegg har vært meget store. Ved øket spredning av Svenskeutredningen og Utdraget slår vi to fluer i en smekk, vi vinner stadig nye proselyter for vår sak og vi bedrer Forbundets økonomi.

*

Folk og Land slutter seg helhjertet til Ruyters uttalelser. Først og fremst må vi få kartlagt folkeopplysningsarbeidets tillitsmenn og tilsette nye hvor ingen er. Vi må fram til hver eneste kommune fra landsende til landsende.

Red.

Erling Ueland svar til advokat Blom (angående hans imøtegåelse av svenskeboka) med den begrunnelse at herr Ueland i sitt innlegg nevner Knut Blom som tidligere riksadvokat Sven Arntzens kompanjong — da er hykleriet åpenbart all den stund advokat Blom gjennom Morgenbladet gjorde hva han kunne for å mistenkeliggjøre de svenske rettslærde med insinuasjoner om at de ikke sto fritt og objektivt til oppgaven.

I Morgenbladets øyne står selv sagt herr Blom like fritt og objektivt til «rettsoppgjøret» som Morgenbladet —. Men heller ikke mer.

— Ikke sant, redaktør Kildal?
Torolv Fanebust.

Fritt ord

Herr redaktør.

Mens vi kommenterer Sovjet-Russlands nye politikk med forsonlige uttalelser, bør vi erindre Dmitryj Manuilskys forkynnelse i 1931 på Leninhøyskolen for politisk krigføring:

«Krig på kniven mellom kommunismen og kapitalismen er uunngåelig. I dag er vi naturligvis ikke sterke nok til å gå til angrep. Men om en tyve, tredve år er tiden inne. For å seire må vi bruke overraskelsesmomentet. Borgerligheten må gis tro på freden og derfor må vi innlede alle tiders mest oppsiktsvekkende fredskampanje. Vi skal fremsette forslag og gjøre innrømmelser i stor målestokk og med uhørt rekkevidde. De dumme og svake kapitalistiske statene vil med glede komme oss i møte til et samarbeide, der vil medføre deres undergang. De kommer til å gripe til med begge hender for å bli venner med oss. Og — så snart deres vaksomhet er innslumret, skal vi gi dem det tilintetgjørende knyttneveslaget.»

Stavanger 25. mai 56.

ARGUS.

— Notabene: Omsetningsloven for jordbruket er ment som en permanent ordning.

— Over to millioner amerikanere lever året rundt i rullende hjem. De bor i 800 000 campingvogner, og de fleste er utstyrt med moderne innretninger, som radio, fjernsyn, kjøleskap og varmeluftregulering.

— USA har p.t. bare to slag-skip i tjeneste, «Iowa» og «Wisconsin».

President Eisenhower tok i en universitetstale i Texas den 25. mai kraftig til orde for opprettelse av «Europas forente stater», og erklærte at en slik samling vil bety nytt håp og ny sikkerhet og ny tillit for Europa og for hele den frie verden. Men, la han til, uten slik samling vil det siste halve århundres europeiske historie kunne gjenta seg og sannsynligvis føre til ødeleggelse av alle de europeiske folks idealer.

Eisenhower erklærte at verden ikke kan oppnå sikkerhet bare ved våpen, selv om de har aldri så stor ødeleggelseskraft og selv om det er aldri så mange av

dem. Det er derfor av avgjørende betydning at vi sammen med våre allierte undersøker hvordan vi gjennom økonomisk og kulturell hjelp kan øke den frie verdens styrke, stabilitet og solidaritet, sa han.

Eisenhower sa at kommunismen i alt vesentlig er en fiasko. En sentralisert og aggressivt kommunistisk doktrine dominerer i dag over en stor del av jordens overflate. Men selv i land der den dominerer, klynger mange hundre millioner mennesker seg til sin religiøse tro og lar seg fortsatt lede av sitt håp om frihet og rettferd.

Fin sjangse for den rette mann

Gift agronom søkes som forpakter til leiddrevet gård i Aust-Agder. Tiltredelse snarest mulig. Husforholdene meget bra. Lett adkomst.

Henv. til dette blads redaksjon.

Ut kom met er:

«Justus Vericultor»

DEN NORSKE KAPITULASJON
ved Forsvarets Overkommando 10/6 40
og
KRIGFØRINGSPROBLEMET
1940/45

sub specie veritatis.

Ifølge foreliggende kjensgjerninger og uttalelser fra kompetente hold.

Pris kr. 5.—.

Fåes i Kierschows gate 5, I, og i Teatergaten 6
(H. Johannesen).

Hvorfor ikke
prøve med en
annonse i vårt
eget blad?

Urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring lovverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris ib. kr. 20.—
hos bokhandlerne.

Mjønvald Kafè

Brandbu, Hadeland
anbefales

Benytt
HÅNSKOMAKEREN
Neuberggt. 15, Oslo
Garantert fagarbeider

Annelise Parow
TANNINNSEIING
Trondhelm
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER
DRAMMEN
Telefon 2507.

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

vi sender sa gjerne tilbud. H. SNAPRUD & Co. Kongsberg. Maskiner - redskaper. Tlf. 885 - 248.

juli og august vil hjelpe meg å stelle min sengeliggende svigermor i ny trivelig hytte på fjellet.

Ring 38 91 02 Oslo, eller skriv Sigrid Svelle, Tr.heimsvn. 489, Grorud Ø.

Fôr-korn kjøpes Notabene!

Oppgi kvantum og pris til Hans Lie, Fall st.

Støtt de som averterer hos oss, du vil ha det igjen på alle måter.

Den norska rättsuppställningen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. ekspl. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. ekspl. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Merk!

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 104», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning, er nå nedsatt til kr. 1.— pr. ekspl. (+ kr. 0.25 til porto). Send Deres bestilling — helst på flere eksemplarer, slik at De kan gjøre også andre delaktige i denne avsløring av det økonomiske oppgjør — til Forbundet, postboks 3214, Oslo (postgiro 150 28).

For å lette ekspedisjonen ber vi om at man godhetsfullt skriver tydelige navn og nøyaktige postadresser. Etter at hovedutredningen er kommet fra Sverige, ekspederes nå tidl. innsendte bestillinger i tur og orden.

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

«Moskvaprosessen» —

Forts. fra side 1

for Møre og Romsdal (A), fhv. president i Odelstinget, fylkesmann.

Ryen, Anton, stortingsmann for Oppland (B), gårdbr. og militærkaptein.

Stavang, Einar, stortingsmann for Sogn og Fjordane (A), sorenkriver.

Toven, Knut, stortingsmann for Møre og Romsdal (Kr. F.), gårdbr.

Vatnaland, E., stortingsmann for Rogaland (B), gårdbr.

Wirstad, Trond, stortingsmann for Oppland (B), gårdbr., Lunner.

*

Under den nynorske Moskva-prosessen som fulgte etter Lars Ramndals interpellasjon i tinget, er det riktig at 11 av de 13 lot seg tukte til å «innrømme at de hadde tatt feil», og at de derfor ville besørge sine navn strøket av henvendelsen. Men det er ikke hele sannheten, for da de igjen kom under åpen himmel, hørte de hanegalet i eget bryst — og deres mannsnot vendte tilbake i den samme stund. Ingen av dem har derfor bedt sine navn strøket av henvendelsen. Det er derfor meget misvisende, når h.r.advokat Knut Blom trøster Morgenbladets lesere med at de elleve trakk seg tilbake, da de ble klar over det eiendommelige i å anmode svensker om å bedømme det norske Stortings og den norske Høyesteretts gjerninger.

Som om Stortinget og Høyesterett skulle være bemannet med feilfrie overmennesker, herr Blom?

Enkelte gir fremdeles uttrykk for den tro at det var en bragd av Lars Ramndal og hans mange meningsfeller å ha bedrevet dette meningspress innenfor Stortingets avrundede vegger. Og det gir selvsagt en følelse av styrke og trygghet å være mange mot få. Men det har hendt for at flertallet er blitt skuffet i

Underskrivne kjenner til at ymse menn vil venda seg til det vyrde Institutet og oppmoda dette om å få rettslærde i eit land som var nøytralt under krigen 1940—45, til å gjeva ei utgreiding om dei folkerettslege og strafferechtslege sidene ved rettsoppgjerda i landet vårt.

Me held det for verdfullt å få ei slik utgreiding. Det har vore skilde meiningar i folket vårt om rettsoppgjerda, og meiningane er ikkje minder skilde no rettargangen er slutt å kalla.

Stoda i dei andre land som hadde same lagnaden som Noreg i krigsåra, er venteleg mykje godt den same. Underskrivne stydjer difor gjerne opp under oppmodinga om å få rettslærde til å gjeva ei slik utgreiding som er nemnd ovanfor.

Oslo, den 19. februar 1953.

I vyrndad

Einar Stavang
(sign.)

Stortingsm. Sogn og Fjordane fylke.

E. Vatnaland
(sign.)

Stortingsm. Rogaland fylke.

*

Professor Arne Næss var ikke sikker på om det var et «utbredt ønske i det norske folk» med en utredning av svenske rettslærde. I stedet for å undertegne felleserklæringen, som forutsatte et slikt utbredt ønske, sendte han Institutet för Offentlig och Internationell Rätt en personlig henvendelse. Den slutter slik:

Imidlertid ser jeg med den største sympati på tanken om at det ærede Institut

Ingen bevis mot Jane Horney, sier Erlander

Statsminister Erlander har i Riksdagen erklært at de svenske myndigheters undersøkelser ikke har gitt noe som helst bevis for den offisielle danske påstand om at den unge Jane Horney, som ble likvidert av danske hjemmefrontmenn i Øresund 1. februar 1945, var skyldig i illegal virksomhet for tysk regning. Påstander som ofte er kommet fram i dansk presse om at det svenske politi har en omfattende hem-

melig rapport, som viser at Jane Horney var skyldig, er ikke korrekte, sa statsministeren. Erlander sa videre at man på offisielt dansk hold har oppgitt at likvidasjonen fant sted på dansk sjøområde. Dette er ikke bevist fra dansk hold, men det finnes heller ikke bevis for at den fant sted på svensk eller internasjonalt område.

Likvidasjonen har fra dansk hold vært betegnet som be-

rettiget krigshandling, men dette har aldri vært anerkjent fra svensk side. Særlig fra familiens side arbeides det på å få Jane Horney minne renvasket.

*

Vi skjønner godt at den tid nærmer seg da danske og norske mordere fra okkupasjonsårene må stå til rette for sine forbrytelser.

Red.

Ingen språklig viten er risset dypere inn i menneskesjelen enn det samvittighetsbud som minner oss om at vi gjør ting mot andre som vi ikke vil at de skal gjøre mot oss.

Augustin.

1905 og 1940

Forts. fra side 1

1940. Vår nåværende generasjon trakk den gang sine barnesko og har vært henvist til å lese i autoriserte bøker om de store bragder, som skaffet oss friheten i 1905. Når det gjelder begivenhetene i 1940 stiller saken seg annerledes, men bare til en viss grad. Vi har også nå en autorisert framstilling av hendelsesforløpet, som trykkes i alle lærebøker, slik at alle som var barn i 1940 skal få et bilde av dette år som passer inn med det som er blitt lært oss om 1905.

Når vi nu med sikkerhet vet, at den historiske framstilling av begivenhetene omkring 9. april 1940 og tiden etter er en loddrett forfalskning, for år dekke over handlinger nålevende makt-havere har begått, hva da med 1905?

Hvor mange usannheter serverer like mange 17. mai-talere hvert år for de unge? Er det en politisk nødvendighet i et opplyst og demokratisk samfunn å fore de unge med skrøner? Er det slik å forstå, at det norske folk ikke tåler sannheten, selv ikke den historiske?

Når vi ble gjort til en ka-

isk frihet? Begivenhetene er omdiktet til å passe med legenden om Norges frigjøring i 1905 og 1945. Sannheten er at England, som var sterkt i 1905, ikke kunne ta risikoen på et samlet Skandinavia, kampkraftig og nøytralt. England trengte støttepunkter i Syd-Norge for en eventu-

tuell blokadekrig mot den tyske keisers rike, og dette kunne man ikke få så lenge vi var forenet med Sverige. Vi ble derfor i 1905 frigjort ved Englands hjelp. Vi ble trukket inn i verdenspolitikken med britisk slepetau. Så kom vår annen frigjøring i 1945. Den i England pantsatte norske konge og regjering vendte tilbake (minus gullet) med den erfaring at Norge ikke lenger kunne holde seg nøytralt. All erfaring i 1940 talte for dette. Ja, hvilken erfaring,, når man ikke engang ville mobilisere, da kanonene satte i gang? England svek sine løfter om støtte i den kamp det påtvang oss, og bortførte som gisler på britisk krigsskip de bedrattede norske makt-havere. Les i denne forbindelse utenriksminister Kohts bok om «Siste reis».

Tyskland ble totalt utslått og England oppnådde å bli knekket av sine anstrengelser. Da skulle man hugget over slepetauet og knyttet Norges nøytralitet til Sveriges høye beredskap. Men nei, slik skulle det ikke gå. Våre usle partipolitikere var ute for å verge sin egen levevei. Frekt og freidig knyttet våre gamle militærnekttere under borgerskapets jubel oss til et nytt slepetau, denne gang ikke som våpenløse

Den «frie presse» — og vi

Herr redaktør!

Vi behøver ikke å nære den ringeste tvil om, at den dom som nå er felt over det norske såkalte «rettsoppgjør» — først av professor Jon Skeie og så med tilslutning av eliten av de svenske folkerettsekspertene — vil bli historiens dom, og forsåvidt kunne jo vi som slapp unna plyndringen, fordi vi ikke hadde noe, være tilfreds og pakke sammen. Men som tidl. NS-folk holder vi sammen, til også det spørsmål er klappet og klart.

Nå må vi først og fremst prøve å komme i kontakt med folk i by og land, så de engang kan få ordentlig rede på hva slags mennesker vi er. Og for å oppnå det

Herr sorenskriver
Harald Thomas.

Jeg har lest h.r.advokat Kjaer Mordts bok med tittel «Det urettferdige rettsoppgjør», og jeg har lest Deres anmeldelse av boka i Tønsberg Blad.

Til tross for at Deres vurdering er ganske omfangsrik når det gjelder om å få bevist de passive NS-medlemmers uomtvistelige straffeskyld, så har De av en eller annen grunn «glenst» å behandle et par spørsmål, som både Mordt har behandlet, og som for oss vanlige legfolk synes å være ganske viktige:

Hvem ga «råd og dåd»?

Dette med å gi tyskerne «råd» kan vi straks sjalte ut. Det hadde de ikke behov

15 000, der ble betalt.

Kanskje der allikevel var noe i det, som den ikke ukjente juristen, professor Jon Skeie skrev i 1945, at større «rettsløshet» hadde vi aldri hatt i vår land.

Og det ser dessverre ut til, hr. sorenskriver, at det ennå slenger igjen noen løbergister fra den tiden.

Ivar Frihaug-Osa.

P.S.

Jeg har ikke fått det i retur, og ikke hørt noe om dets «skjebne», så det er vel «lagt på is» — inntil videre.

D. s.

«Sult», som ble trykt samme år i tidsskriftet «Ny Jord».

«Sult» utkom i sin helhet i 1890 og gjorde Hamsun berømt over Norden som en

med feilfrie overmennesker, herr Blom?

Enkelte gir fremdeles uttrykk til den tro at det var en bragd av Lars Ramndal og hans mange meningsfeller å ha bedrevet dette meningspress innenfor Stortingets avrundede vegger. Og det gir selvsagt en følelse av styrke og trygghet å være mange mot få. Men det har hendt før at flertallet er blitt skuffet i sin tallmessig overlegne tro. En gang måtte en mann sverge at jorden er stillestående og flat. Den ble dog ikke flater for det, og stille står den visst heller ikke — derfor fikk de sterkt troende terroristene liten ære av sin tro.

T. F.

Baro 550 biler for kjøttet

Kommer først i juli.

Meningen var at vi i vår skulle få ca. 800 vest-europeiske biler inn på en ekstravote for kjøttet vi har eksportert, men undersøkelser Dagbladet har foretatt, viser at tallet blir redusert til 550 — høyest 600. Årsaken til reduksjonen er at det ikke er eksportert så meget kjøtt som beregnet.

Bilene skulle komme til landet i mai—juni men importen blir forsinket til i juli. Forhandlerne får kvoter i likhet med før, og ikke noe bestemt merke blir favorisert.

Svar på spørsmålet side 1.

General Twining er sjef for flyvåpenet i USA. Sammen med en rekke andre framtrædende amerikanske militære er han innbudt til et stort flystevne i Moskva den 26. juni (hold deg fast!)

Den har allerede røpet for meget av sin hemmelighet som mener det er klokest å holde en liten detalj tilbake.

La Bruyère.

ønske i det norske folk» med en utredning av svenske rettslærde. Dsteden for å undertegne felleserklæringen, som forutsatte et slikt utbredt ønske, sendte han Institutet för Offentlig och Internationell Rätt en personlig henvendelse. Den slutter slik:

Imidlertid ser jeg med den største sympati på tanken om at det ærede Institut skulle foreta rettsvitenskapelig bedømmelse av det norske etterkrigsoppgjør, slik som omhandlet i erklæringen. Jeg tror at en expertis fra Institutet för Offentlig och Internationell Rätt vil kunne yte et verdifullt bidrag og materiale for utforskningen av nåtidige ideologiske motsetningsforhold og deres forbindelse til rettsapparatet innen de enkelte land. Dessuten er internasjonal behandling av rettsoppgjør av så stort omfang som det norske oppgjør etter krigen under enhver omstendighet ytterst ønskelig ut fra fordringen til allsidig belysning.

Jeg håper at Institutet må finne anledning til å utarbeide en slik expertis.

Med utmerket høyaktelse
Arne Næss
(sign.)

Dr. philos., professor i filosofi ved Oslo Universitet.
Etter resyme i Sandnes og Jærens Avis.

men. Men som tidligere har vi behandlet et par spørsmål, som både Mordt har behandlet, og som for oss vanlige legfolk synes å være ganske viktige:

Nå må vi først og fremst prøve å komme i kontakt med folk i by og land, så de engang kan få ordentlig rede på hva slags mennesker vi er. Og for å oppnå det har vi bare en vei å gå: Så småningom gjøre «annfall» på den «frie presse» i landet. Vi har jo selveste Pål Bergs ord for at fra 1945 av er atter «ordet fritt» her i landet, og da må det vel være riktig.

Så bega det seg her for noen uker siden, at jeg fikk et avisutklipp tilsendt fra en god venn i Drammen. Utklippet viste seg å stamme fra en mann som har bragt en masse «frykt og beven» inn i NS-hjertene, nemlig fra selveste sorenskriver Harald Thomas. Det var Kjer Mordts bok, «Det urettferdige rettsoppgjør» han hadde gitt seg i kast med i «Tønsberg Blad».

Her, tenkte jeg, får det gjøres et forsøk, og så sender jeg bladet følgende brev:

En lukket munn fanger ingen fluer.

Cervantes.

«Sult», som ble trykt samme år i tidsskriftet «Ny Jord».

«Sult» utkom i sin helhet i 1890 og gjorde Hamsun berømt over Norden som en original forfatter.

Hamsuns litterære virksomhet senere er vel kjent, og det blir til stadighet utgitt nye serier av hans bøker på de mest forskjellige språk. I 1920 fikk han Nobelprisen i litteratur for «Markens Grøde». I 1917 kjøpte han gården Nørholmen i Aust-Agder og bodde der til sin død. I sin første produktive virksomhet fremtrer Hamsun som en typisk hålogalending uten at noe av det han skriver kan stedfestes noe bestemt sted. Hålogaland kan med god grunn ta ham til inntekt for seg selv ved å hedre ham på forskjellig vis. Omtrent i samme stilling står Aust-Agder fylke og spesielt de små byer der, hvorav den største er Arendal. Han har holdt til der i ca. 37 år og utfoldet i denne tid en ganske imponerende produksjon. Sine modeller har han i stor utstrekning hentet derfra, men også fra annet hold, slik som i «Siste kaitel». At stedsnavn der vil bli oppkalt etter ham er derfor å vente. Mulig er det også at Grimstad vil reise et monument over ham. Det kommer nok med tiden. Se nu bare det kappløp som utfoldes for å hedre Henrik Ibsen.

Var det då d, når Adminstrasjonsrådet, med Berggravs velsignelse, åpnet portene til Kongsberg Våpenfabrik og Raufoss Ammunisjonsfabrikker?

Var det då d, når kjempesterke trelastfirmaer med justitarius i spissen åpnet millionforretninger med tyskerne?

Var det då d når 160 000 norske arbeidere i 5 samfulle år gikk fra anlegg til anlegg sammen med tyskerne?

Var det då d, når en gammel enke i Sandsvær meldte seg inn i NS for å få beholde radioen?

Denne «dåd» kunne iallfall ikke godt komme tyskerne til gode, for den ble hun belønnet med et «forelegg» på 85 000 kroner, som sluttelig ble avrundet til

Oslo, 5/5 1956.

Gustav Heber.

Hvilken tung byrde er ikke et navn som er blitt berømt for tidlig.

Voltaire.

D. S.

«Sult», som ble trykt samme år i tidsskriftet «Ny Jord».

«Sult» utkom i sin helhet i 1890 og gjorde Hamsun berømt over Norden som en original forfatter.

Hamsuns litterære virksomhet senere er vel kjent, og det blir til stadighet utgitt nye serier av hans bøker på de mest forskjellige språk. I 1920 fikk han Nobelprisen i litteratur for «Markens Grøde». I 1917 kjøpte han gården Nørholmen i Aust-Agder og bodde der til sin død. I sin første produktive virksomhet fremtrer Hamsun som en typisk hålogalending uten at noe av det han skriver kan stedfestes noe bestemt sted. Hålogaland kan med god grunn ta ham til inntekt for seg selv ved å hedre ham på forskjellig vis. Omtrent i samme stilling står Aust-Agder fylke og spesielt de små byer der, hvorav den største er Arendal. Han har holdt til der i ca. 37 år og utfoldet i denne tid en ganske imponerende produksjon. Sine modeller har han i stor utstrekning hentet derfra, men også fra annet hold, slik som i «Siste kaitel». At stedsnavn der vil bli oppkalt etter ham er derfor å vente. Mulig er det også at Grimstad vil reise et monument over ham. Det kommer nok med tiden. Se nu bare det kappløp som utfoldes for å hedre Henrik Ibsen.

Hva kan da være årsaken til at det norske folk faktisk er æresforpliktet av politikere til å tro på en historiefremstilling, som utelukkende baseres på dikter-

Hannibal var enøyet. Han gjorde narr av den maler som fremstilte ham med to øyne, men belønnet den som malte ham i profil. Vi ynder ikke altfor banal ros, men vi ser gjerne at man skjuler våre feil.

Helvetius.

— 25 svenske skofabrikker skal legge ned.

Jo, visst.

— Har du hørt om den lille ungen som drakk elefantmelk og la på seg flere kilo i løpet av en uke?

— Det er ikke mulig.
— Jo, visst. Det var en elefantunge.

Norges nøytralitet til Sverigetalerer hvert år for de unge? Er det en politisk nødvendighet i et opplyst og demokratisk samfunn å fore de unge med skrøner? Er det slik å forstå, at det norske folk ikke tåler sannheten, selv ikke den historiske? Når vi ble gjort til en kateball i 1940, men ble spart under den første verdenskrig, så har dette sine spesielle årsaker. Muligens kan man si at den norske militære beredskap 1914—18 øvet en viss innflytelse på dette, men hovedårsaken var at England fikk sin vilje helt ut og kontrollerte oss næringspolitisk totalt i sin sultekrig mot Tyskland. Man prøvet denne retningslinje også siste gang, men de ortodokse måter førte ikke fram. Da vår beredskap militært var lik null, takket være dagens makthavere, så valgte England å påføre Tyskland en ny front for å avlaste Frankrike, som truet med å slutte separatfred. Dette vet man nå med sikkerhet, da både England og Frankrike har lagt dokumentene på bordet.

Den nåværende maktklikk er det norske folk uverdige.

Vi som ble brennemerket, fordi vi gjennomskuet deres renkespill med land og folk vil muligens ved neste korsvei hugge trollets hoder av. Det er ikke bare Sovjet som kan ha behov for å skrive om historien.

Telemarking.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiror. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo